

Sygn. akt VI U 100/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 sierpnia 2020 roku

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: sędzia Zofia Pawelczyk - Bik

po rozpoznaniu w dniu 11 sierpnia 2020 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy E. S.

przeciwko (...) w W.

o zasiłek opiekuńczy, zasiłek chorobowy

z odwołania E. S. od decyzji (...) w W. z dnia 16 stycznia 2020 roku, znak: (...) oraz z dnia 21 stycznia 2020 roku, (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję (...) w W. z dnia 16 stycznia 2020 roku, znak: (...) w ten sposób, że przyznaje odwołującej się E. S. prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od 12 grudnia 2019 roku do 19 grudnia 2019 roku oraz zasiłku chorobowego za okres od 20 grudnia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku;

2. zmienia zaskarżoną decyzję (...) w W. z dnia 21 stycznia 2020 roku, (...) w ten sposób, że przyznaje odwołującej się E. S. prawo do zasiłku opiekuńczego za dzień 1 stycznia 2020 roku.

ZARZĄDZENIE

(...)(...)

Sygn. akt VI U 100/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 stycznia 2020 roku, znak: (...), (...) w W. odmówił E. S. prawa do zasiłku opiekuńczego za okres od 12 grudnia 2019 roku do 19 grudnia 2019 roku oraz zasiłku chorobowego za okres od 20 grudnia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku. W uzasadnieniu swojej decyzji (...) podał, że wniosek o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym od dnia 12 grudnia 2019 roku E. S. złożyła po terminie, tj. dnia 2 stycznia 2020 roku, wobec czego nie ma prawa do zasiłku opiekuńczego i chorobowego za wskazany w decyzji okres.

(decyzja (...) z dnia 16.01.2020r. – akta organu rentowego)

Od powyższej decyzji E. S. wniosła odwołanie do Sądu. Odwołująca się podała, że od grudnia 2013 roku, od kiedy rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej, odprowadzała składki na ubezpieczenia społeczne. Dalej podniosła, że przed złożeniem wniosku o wypłatę zasiłku opiekuńczego i chorobowego pobierała zasiłek macierzyński. Odwołująca się dodała, że nie została pouczona przez (...) o obowiązku zgłoszenia do ubezpieczenia chorobowego po zakończeniu okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego. Podkreśliła też, że jej firma nadal istnieje i działa. Odwołująca się wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie jej prawa do zasiłku opiekuńczego za okres od 12 grudnia 2019 roku do 19 grudnia 2019 roku oraz zasiłku chorobowego za okres od 20 grudnia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku.

(odwołanie – k. 1 – 3)

Decyzją z dnia 21 stycznia 2020 roku, (...), (...) w W. odmówił E. S. prawa do zasiłku opiekuńczego za dzień 1 stycznia 2020 roku. W uzasadnieniu swojej decyzji (...) podał, że wniosek o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym od dnia 12 grudnia 2019 roku E. S. złożyła po terminie, tj. dnia 2 stycznia 2020 roku, wobec czego nie ma prawa do zasiłku opiekuńczego za wskazany w decyzji okres.

(decyzja (...) z dnia 21.01.2020r. – akta organu rentowego)

Od powyższej decyzji E. S. wniosła odwołanie do Sądu. Odwołująca się podała, że od grudnia 2013 roku, od kiedy rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej, odprowadzała składki na ubezpieczenia społeczne. Dalej podniosła, że przed złożeniem wniosku o wypłatę zasiłku opiekuńczego i chorobowego pobierała zasiłek macierzyński. Odwołująca się dodała, że nie została pouczona przez (...) o obowiązku zgłoszenia do ubezpieczenia chorobowego po zakończeniu okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego. Podkreśliła też, że jej firma nadal istnieje i działa. Odwołująca się wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie jej prawa do zasiłku opiekuńczego za okres od 1 stycznia 2020 roku do 5 stycznia 2020 roku.

(odwołanie – k. 1 – 3 akt sprawy VI U 101/20)

Zarządzeniem z dnia 30 marca 2020 roku Sąd połączył sprawę o sygn. akt VI U 101/20 ze sprawą o sygn. akt VI U 100/20 celem łącznego rozpoznania i zarządził dalsze prowadzenie obu spraw pod sygn. akt VI U 100/20.

(zarządzenie z dnia 30.03.2020r. – k. 7 akt sprawy VI U 101/20)

W odpowiedzi na oba odwołania (...) wniósł o ich oddalenie w całości. Organ rentowy powtórzył argumentację zawartą w uzasadnieniu obu zaskarżonych decyzji.

(odpowiedź na odwołania – k. 7 – 8)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca się E. S., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, podlegała dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 23 czerwca 2015 roku do 30 listopada 2015 rok, od 1 stycznia 2016 roku do 31 października 2016 roku oraz od 1 grudnia 2016 roku do 12 grudnia 2018 roku. W okresie od 13 grudnia 2018 roku do 11 grudnia 2019 roku odwołująca się korzystała z zasiłku macierzyńskiego. W okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego opłacała tylko składkę zdrowotną.

(bezsporne)

Odwołująca się w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego nie wyrejestrowywała się z ubezpieczeń społecznych. Została automatycznie wyrejestrowana przez (...) z ubezpieczenia chorobowego, któremu przed zasiłkiem macierzyńskim podlegała dobrowolnie, ze względu na tytuł ubezpieczenia w postaci prowadzonej działalności gospodarczej. Odwołująca się po zakończeniu zasiłku macierzyńskiego nadal kontynuuje prowadzenie działalności gospodarczej, jest to jej tytuł do ubezpieczenia. Odwołująca się dopiero dnia 2 stycznia 2020 roku wypełniła druk (...), zgłaszając się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z datą od dnia 12 grudnia 2019 roku.

W dniu 18 grudnia 2018 roku drogą elektroniczną na konto odwołującej się jako płatnika składek zostały przesłane dokumenty: wyrejestrowanie z ubezpieczeń (...) od 13 grudnia 2018 roku, zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego (...) ZZA od 13 grudnia 2018 roku.

(bezsporne, a nadto deklaracje ubezpieczeniowe – k. 15 – 16)

Powyższy stan faktyczny był między stronami bezsporny. Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do kwestii prawnych, a nie faktycznych.

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie jest odwołanie E. S. od decyzji odmawiających jej prawa do zasiłku opiekuńczego za okres od 12 grudnia 2019 roku do 19 grudnia 2019 roku oraz zasiłku chorobowego za okres od 20 grudnia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku, a także zasiłku opiekuńczego za dzień 1 stycznia 2020 roku. Podstawą dla odmowy prawa do zasiłku chorobowego było uznanie przez (...), że odwołująca się w okresie powstania niezdolności do pracy nie podlegała ubezpieczeniu chorobowemu.

Z ustalonego przez Sąd stanu faktycznego wynika, że odwołująca się jest osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą. Z tego tytułu podlegała dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu przed okresem pobierania zasiłku macierzyńskiego. Jednocześnie po zakończeniu pobierania tego zasiłku odwołująca się nie dokonała ponownego zgłoszenia do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, sądząc, że to ubezpieczenie ciągle trwa, skoro się z niego nie wyrejestrowywała.

W orzecznictwie i doktrynie trwał spór co do tego, czy pobieranie zasiłku macierzyńskiego wyłącza podleganie dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą. Zgodnie bowiem z art. 9 ust. 1c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-5a, 8 i 10, spełniające jednocześnie warunki do objęcia ich obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego. Mogą one jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych, tytułów. Powyższe oznacza, że osoby pobierające zasiłek macierzyński mogą być objęte ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej jedynie dobrowolnie. Z kolei z art. 11 ust. 2 ustawy systemowej wynika, że dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi. To zaś prowadzi do wniosku, że osoby objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi dobrowolnie, nie mogą podlegać nawet dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu. Kwestię tę przesądził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 11 lipca 2019 roku, sygn. akt III UZP 2/19, w której jednoznacznie orzekł, że rozpoczęcie pobierania zasiłku macierzyńskiego przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność, która uprzednio została objęta dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym powoduje ustanie ubezpieczenia chorobowego (art. 9 ust. 1c w związku z art. 14 ust. 2 pkt 3 w związku z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 300 z późn. zm.). Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela ten pogląd. Wobec powyższego należy uznać, że odwołująca się w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego (od 13 grudnia 2018 roku do 11 grudnia 2019 roku) nie podlegała dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu, mimo że sama się z niego nie wyrejestrowywała. Taki skutek braku ubezpieczenia wynika bowiem z samej ustawy. Ponadto (...) samodzielnie wyrejestrował odwołującą się z ubezpieczenia chorobowego i zarejestrował ją wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego od dnia 13 grudnia 2018 roku.

Tym samym, aby uzyskać zasiłek chorobowy za okres po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego odwołująca się powinna się zgłosić do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Zgodnie bowiem z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. – Dz. U. z 2020r., poz. 870; dalej jako: ustawa zasiłkowa) zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Jednocześnie z art. 14 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych objęcie dobrowolnie ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi i chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku o objęcie tymi ubezpieczeniami, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony, z zastrzeżeniem ust. 1a. Zgodnie z kolei z art. 14 ust. 1a tej ustawy objęcie dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku tylko wówczas, gdy zgłoszenie do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych zostanie dokonane zgodnie z art. 36 ust. 4 albo 4b, czyli jeśli zostanie dokonane w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia, którą to datą w przypadku odwołującej się

jest data zakończenia pobierania zasiłku macierzyńskiego, czyli dzień 11 grudnia 2019 roku. Jak wynika z ustaleń Sądu odwołująca się zgłosiła się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego dopiero z dniem 2 stycznia 2020 roku, a więc z przekroczeniem tego 7-dniowego terminu. To zaś oznacza, że jej zgłoszenie nie mogło wywierać skutku od dnia 12 grudnia 2019 roku, wskazanego we wniosku, a tym samym w chwili powstania niezdolności do pracy nie była objęta ubezpieczeniem chorobowym. Powyższe prowadzi do wniosku, że odwołująca się nie ma prawa do zasiłku chorobowego za podane w zaskarżonych decyzjach okresy.

Należy jednak w tym miejscu zwrócić uwagę na to, że odwołująca nie była w ogóle pouczona przez (...) o tym, że powinna się ponownie zgłosić do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego. Jednocześnie sam fakt, że na jej konto ubezpieczeniowe (...) przesłał dokumenty wyrejestrowujące ją z ubezpieczenia chorobowego i rejestrujące tylko do ubezpieczenia zdrowotnego, nie oznacza jeszcze, że odwołująca się była pouczona o tym, co powinna zrobić, aby zachować prawo do zasiłku opiekuńczego i chorobowego za okres po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego. Odwołująca mogła bowiem uznawać, że skoro (...) z urzędu ją wyrejestrował z chwilą rozpoczęcia zasiłku macierzyńskiego, to tak samo ją z urzędu zarejestruje z powrotem z chwilą zakończenia pobierania tego zasiłku. (...) nigdzie nie pouczył odwołującej się, że jakkolwiek wyrejestrowanie na czas pobierania zasiłku macierzyńskiego następuje z urzędu przez (...), to już ponowne zarejestrowanie po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego wymaga aktywności ze strony odwołującej się. Ponadto warto podkreślić, że jak wyżej podano, sama kwestia ustania ubezpieczenia chorobowego w okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego jest w doktrynie sporna i budziła wielkie kontrowersje wśród orzecznictwa i praktyków prawa. Sporne i niejasne przez pewien czas było wobec tego określenie, jak powinna się zachować ubezpieczona po okresie pobierania zasiłku macierzyńskiego, a w szczególności, czy powinna ponownie zgłaszać się do ubezpieczenia chorobowego. Tym bardziej nie sposób wymagać od odwołującej się, aby wiedziała dokładnie co ma robić. Nie można też zapominać o ogólnych zasadach postępowania administracyjnego, którymi (...) powinien kierować się w swoich działaniach, takich jak zasada z art. 9 KPA, zgodnie z którym organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu niezajomości prawa, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek. Niewątpliwie (...) zaniechał tego obowiązku informacyjnego. Nie może być żadnym wytłumaczeniem organu rentowego fakt, że odwołująca korzystała z usług biura księgowego, nie zwalnia to bowiem ZUS-u z obowiązku pouczania ubezpieczonych i ich prawach i obowiązkach. W ocenie Sądu takie zachowanie organu rentowego nie zasługuje na ochronę prawną. Podobny pogląd został również wyrażony w orzecznictwie, a konkretnie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2020 roku, sygn. akt I UK 311/18, w którym orzekł, że udzielenie przez organ rentowy osobie prowadzącej działalność pozarolniczą nieprawidłowej informacji co do czynności niezbędnych dla dalszego podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, może być podstawą stwierdzenia, że taka osoba podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od pierwszego dnia przypadającego bezpośrednio po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego, choćby złożyła ona dopiero w późniejszym czasie ponowny wniosek o objęcie jej ubezpieczeniem chorobowym. W niniejszej sprawie Sąd ma do czynienia niewątpliwie z taką właśnie sytuacją. Odwołująca się nie uzyskała od (...) żadnej informacji, czy pouczenia, o konieczności ponownego złożenia wniosku o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym po ustaniu zasiłku macierzyńskiego. Taki wniosek złożyła dopiero dnia 2 stycznia 2020 roku, wnosząc o objęcie jej tym ubezpieczeniem od dnia 12 grudnia 2019 roku. Biorąc pod uwagę powyższe rozważania Sąd uznał więc, że odwołująca się podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od pierwszego dnia przypadającego bezpośrednio po zakończeniu pobierania zasiłku macierzyńskiego, czyli od dnia 12 grudnia 2019 roku. To zaś oznacza, że zachowuje prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od 12 grudnia 2019 roku do 19 grudnia 2019 roku oraz zasiłku chorobowego za okres od 20 grudnia 2019 roku do 31 grudnia 2019 roku, a także zasiłku opiekuńczego za dzień 1 stycznia 2020 roku. Jednocześnie Sąd miał na uwadze, że w toku postępowania (...) nie kwestionował samej niezdolności do pracy odwołującej się w tym okresie, ani konieczności sprawowania przez nią osobistej opieki nad chorym dzieckiem.

Odwołująca w odwołaniu od decyzji z dnia 21 stycznia 2020 roku (błędnie określonej przez nią jako decyzja z dnia 22 stycznia 2020 roku) wniosła o zmianę tej decyzji i przyznanie jej zasiłku opiekuńczego za okres od 1 stycznia 2020

roku do 5 stycznia 2020 roku. Sąd miał na uwadze, że decyzja z dnia 21 stycznia 2020 roku dotyczyła jedynie prawa do zasiłku opiekuńczego za dzień 1 stycznia 2020 roku. Z kolei prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od 2 stycznia 2020 roku do 5 stycznia 2020 roku było przedmiotem decyzji z dnia 27 lutego 2020 roku, od której odwołująca się nie wniosła odwołania w sprawie VI U 101/20. Jednocześnie z kwerendy w aktach wydziału wynika, że odwołanie od tej właśnie decyzji z dnia 27 lutego 2020 roku dotyczącej prawa do zasiłku opiekuńczego za okres od 2 stycznia 2020 roku do 5 stycznia 2020 roku jest przedmiotem innej toczącej się sprawy o sygn. akt VI U 145/20. Wobec tego Sąd uznał, że przedmiotem niniejszej sprawy są dwa odwołania – od decyzji z dnia 16 stycznia 2020 roku oraz od decyzji z dnia 21 stycznia 2020 roku.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.